

LILLI LOIRI **SELVIÄMISTARINOITA**

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Lilli Loiri & Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

Päällys: Pekka Loiri

Teos on ilmestynyt ensimmäisen kerran vuonna 2010 Gummeruksen kustantamana.

ISBN 978-951-1-47789-1

Hansaprint Oy, Turenki

LUKIJALLE

Tämän kirjan ensimmäinen painos on päivätty »Pesutuvassa 14.4.2010». Tuon ensipainoksen jälkeen on kirjalle tapahtunut asioita, joita kutsutaan elämäksi. Ja kuolemaksi.

Selviämistarinoita-kirjan idea syöksysyntyi saunassa parikymmentä vuotta sitten. Vieressäni erakkosaaren saunanlauteella istui huolestunut ystävä. Hänen äitinsä oli jäänyt eläkkeelle ja alkanut juoda. Ystävä pyysi minua kertomaan vielä kerran siitä, kuinka isäni oli aikoinaan raitistunut. Halusin kertoa ja kirjoittaa asiat ylös, jos löydän oikeat sanat. En luvannut, koska ihmeestä voi olla vaikea kirjoittaa.

Kouluikäisenä olin kuullut aiheesta samassa saunassa satoja kertoja. Olin ahnaasti ja vaikuttuneena kuunnellut raittiin isäni juttuja siitä, millaista aiemmin oli juoda vaikka ei olisi halunnut. Ottaa pari väkisin, jotta pääsisi siihen tilaan jossa tahtoo taas juoda, ja näin tyydyttää itse synnytetty juomisen halu. Millaista oli humalassa, kun oli komeampi, huikealla tavalla hauskeampi ja taitavampi kaikessa. Mitään oudompaa ja kiehtovampaa ei mielestäni ollut olemassa. Että on olemassa aine, joka tekee niin. Mietin, miksi kukaan ottaisi sellaista ainetta vain yhden lasillisen.

Ihmettelin, kuinka ihminen, joka näkee juomisestaan johtuen maailman sortuvan ympäriltään, ei silti lopeta. En ymmärtänyt

että hän ei pysty lopettamaan. Paitsi kunnes sitten yhtenä hetkenä tapahtuu jotakin, ja juomisen pakkomielle lähtee pois. Tai se otetaan pois. Ihme ei ole liian iso sana tässä yhteydessä.

Toivon edelleen, ettei raitistumisen mahdollisuus kenenkään mielessä riippuisi siitä, millaisia määriä juo tai kuinka paljon täytyy menettää. Kun kokee juomisen takia enemmän surua kuin iloa, se riittää. Silloin voi hakea apua, ja sitä on tarjolla.

Vaikka juominen on suurimmalle osalle ihmisistä viihtymistä ja tapakulttuurina, on meitä jotka emme koskaan pääse yli ensimmäisestä humalastamme. Meille alkoholi on tehokkain taikalääke ja voiteluaine, jolla on »parasta ennen» -päiväys. Huumaannumme humalasta poikkeuksellisella tavalla, kunnes tulee hetki jolloin taika haihtuu ja jää kirous ja suru. Humala pettää ja jättää meidät. Kesäyön lumousliemi vaihtuu kylpytakki-oksenteluun pakkasyön parvekkeella. Ja me jatkamme juomista silti, koska toivomme humalan halaavan meitä vielä ja jäävän viereen. Mutta sen hellyys hylkää meidät lopullisesti.

Selviämistarinoita-kirjaa on käytetty oppaana alkoholisteja auttavissa laitoksissa, se on sovitettu kuunnelmaksi radioon ja näytelmäksi Kansallisteatteriin. Kirjalle on kuiskattu kiitoksia tuulikaapeissa ja ruuhkabusseissa ja lastenlääkärikeskuksen aulaan. Se on saanut valtavasti sähköposteja ja käsin kirjoitettuja kirjeitä, tosia kokemuksia selviämisestä.

Kirja on elänyt omaa elämäänsä, niinkuin minäkin. Olen saanut elää raittiina kaikki nämä vuodet, päivän kerrallaan. Kirja on yhdistänyt ihmisiä, jotka ovat toivoneet voivansa raitistua, ja se on ohjannut tarvitsevia todellisen avun piiriin. Sen suurempaa iloa en tiedä. Silkkää ihmettä.

Eläintieteellisen museon hirven vierellä, 22.3.2023

Lilli Loiri

KEITTIÖN LATTIALLA

Jukka Järvinen, 46-vuotias päihdetyöntekijä,
entinen raskaan sarjan ammattinyrkkeilijä

Asuttiin Vantaalla, vanhempani kävivät molemmat töissä. Isä oli urheillut paljon ja voittanutkin SM-tasolla. Paininut, nyrkkeillyt, pelannut jalkapalloa ja ajanut kilpaa moottoripyörällä. Humalassa isä oli aggressiivinen. Kuusivuotiaasta asti muistan, että isä oli humalassa vihainen ja minä juoksin isää karkuun. Ymmärsin sen olevan alkoholin aiheuttamaa.

Isä oli minulle kuitenkin läheinen, vaikka välillä joi ja kuritti fyysisesti. Isoäiti oli vanha viisas muori, joka asui lähellä ja piti puoliani. Hyvä ihminen. Isoäidille puhuin ongelmistani ja kyselein, miksi aikuiset juovat. Hän ei vältellyt, vaan mietti ja pyrki vastaamaan kysymyksiini. Hän oli syvästi uskovainen jota ihmettelin, enkä ymmärtänyt. Kuuntelin, mietin ja tulin siihen lopputulokseen, että kun tämä usko on mummolle niin tärkeä asia, sen täytyy olla myös hyvä asia.

Otin isän pulloista pieniä siivuja isoon pulloon. Aika myrkyä siitä tuli, ja sitä vetelin pikkumiehen uteliaisuuttani. Kolmetoistavuotiaana otin ensimmäiset oikeat humalat. Bordeaux Blanca, Bulebulea. Hietsun uimarannalla. Oksentelin, se vasta olikin hirveää ainetta.

Nyrkkeily ei vielä kiinnostanut, sporttailin muita, pelasin jalkapalloa HJK:ssa, painin, ajelin prätkällä ja pyörin asemalla jengeissä. Vuonna 1979 olin 15-vuotias, kun sain kaverilta liput nyrkkeilymatsiin. Menin yksinäni Kisahalliin katsomaan Suomen mestaruuskilpailujen finaaliotteluita. Kaikki sarjat 48-kiloisista raskaaseen sarjaan. Tunnelma oli henkeäsalpaava. Sali täysi, filistä olisi veitsellä leikannut. Keskellä ihmismerta valaistu kehä. Katsoin kaikki matsit kuin hypnoosissa, en puhunut kenellekään koko iltana. Mutta tiesin, että tuolla keskellä olen minä vielä joskus.

Sitten kävelin Helsingin Nyrkkeilijöiden harjoituksiin Ruskeasuolle hevostallien kupeeseen. Samana päivänä sain kavereita, tyyppejä jotka ovat kavereita tänäkin päivänä. Halusin nyrkkeillä, halusin olla porukan päällikkö, jolla on paljon mimmejä. Sitä varten piti olla joku miehekäs juttu, harrastus jolla sai respektiä.

Olin raakile, mutta vedin suurta roolia. Hain pätemiseni ja itsetuntoni nyrkkeilystä. Minä otin treenaamisen vakavasti. Isäkin oli aikanaan nyrkkeillyt Elis Askin tallissa. Eräänä iltana tulin kotiin humalassa ja faija kysyi, missä olin ollut. Oltiin molemmat kännissä, ja isä oli taas kerran kiukkuinen. Sanoin, että no niin isä, lähdetäänpä vihdoon pihalle katsomaan kuka on kuka. Äiti huusi ettei saa tapella. Menin pihalla isän naamaan kiinni ja sanoin, että tähän saakka olen saanut sulta päähän. Anna tulla. Isä katsoi silmiin. Ei lyönyt enkä minäkään. Hän heräsi miettimään, että oma poika nousee isäänsä vastaan. Eikä hän ole sen jälkeen minua lyönyt. Olemme asiat väliltämme selvittäneet.

Kun ryhdyin ottamaan matseja, palkitsin usein voitoista itseäni viinalla. Saatoin ottaa häviöönkin, omien ja muiden matsien päälle. En juonut kovin tiheästi, mutta join joka kerta paljon. Aina liikaa, aina niin kauan kuin kykenin. Mutta jollain konstilla sain pidettyä juomisen ja treenin balanssissa, en ottanut treenatessa.

Kännissä olin ääliö. Moni väitti ettei huomannut minun olevani kannissä, ja aika paljon minuun sai viinaa kaataa. Olin äännessä ja mukana kaikissa typeryyksissä minkä vain humalainen ihmismieli keksii. Kaverit sanoivat, että hyppää Uimastadionilla kymmenestä metristä pää edellä, minä hyppäsin. Olin yllytyshullu ja tuuria oli kannissä.

Sitten alkoi kankkuseen tulla katumusta, kun oli sammunut johonkin jonne ei muistanut menneensä. Sammuin ravintolaan, bussiin tai uimarannalle, paikkoihin joissa ihmiset katselivat. Se hävetti. Vanhemmat ja silloiset morsiamet alkoivat jutella, että juonkohan minä vähän liikaa. Huitaisin, että omilla rahoillani juon, en ole kenellekään velkaa, eikä se kenellekään kuulu.

Parikymppisenä aloin portsarin hommat. Treenasin kovasti samaan aikaan, Helsingin Nyrkkeilijöissä olin amatöörinä vuoteen -87 ja Suomen mestaruuksia voitin kaksi. Sitten aloin treenata HAK:ssa Stadikalla ja voitin Suomen mestaruuden raskaassa sarjassa -88. Vuonna 1990 siirryin nyrkkeilyammattilaiseksi ja voitin -95 ammattilaisten Suomen mestaruuden. Vuosina 2001 ja 2002 ottelin maailmanmestaruudesta häviten ne matsit.

1990-luvulla ottelin paljon Amerikassa, yhteensä 31 reissua tuli sinne tehtyä. Amerikkalainen nyrkkeilymanageri Gary Travet tuli Ruotsiin. Kjällin Jyri oli aikaisemmin tehnyt sopimuksen saman managerin kanssa. Travet oli sanonut Jyrille, että teillä Suomessa on raskaan sarjan kaveri jonka hän haluaa tavata. Että tulisinko minä Tukholmaan laivalla tapaamaan. Minä lähdin tekemään amerikkalaismanagerin kanssa ammattilaissopimusta, mutta myöhästyin niiltä treffeiltä.

Matkustimme Viking Isabellalla Tukholmaan. Merenkäynti oli järjetöntä. Olimme morsiameni kanssa laivan elokuvateatterissa katsomassa leffaa *Speed – Kuoleman kyydissä*. Elokuvateatterin tuoleissa oli vaikea pysyä. Kävelimme yhdessä leffan jälkeen

hyttiin, ihmiset kulkivat pitkin seinää kun laiva keinui. Meidän oli tarkoitus mennä nukkumaan, muttei siinä merenkäynnissä pysynyt sängyssä. Tavarat putoilivat hyllyiltä ja pöydiltä. Kaikki matkustajat pelkäsivät, morsiameni pelkäsi, moni puhui, että laiva uppoaa. Minäkin ajattelin, että jos täältä nyt lähdetään niin lähdetään. Sitten kaiuttimista kuului, että huomio, tässä laivan kapteeni, aluksemme osallistuu meripelastusoperaatioon. Estonia oli onponnut.

Olimme onnettomuuspaikalla neljä tuntia. Laivan kaiuttimista kuulutettiin, että matkustajat, pysykää rauhallisina hyteissä. Menin sisääntulokannelle suurten ikkunoiden luo katsomaan tapahtumia. Seisoin ja nojasin lasiin ja näin mustaa ja harmaata vaahtoa, valtavia tyrskyjä. Näin kuinka monta suurta laivaa teki kanssamme O-kirjaimen onnettomuuspaikan ympärille. Helikopterit lensivät keskellä nostaen riepua ja rääsyjä vedestä. Ne rätit olivat ihmisiä. Värilliset laikut kuohuvassa meressä olivat ihmisiä. Ja ne suuret laivat, jotka yrittivät suojata helikoptereiden pelastusyriksiä, ajoivat ihmisten päälle. Moni, moni jäi laivojen alle siinä silmiäni edessä. Ei sille mitään voinut. Joitakin saatiin pelastettua meidänkin laivallemme.

Olin niin voimaton, täysin voimaton. En voinut tehdä yhtään mitään, vain seisoa, katsoa ja todistaa kauheutta. Mielessäni pyöri kysymys miksi. Miksi minulle näytetään tämä. Meressä, silmiäni edessä käytiin taistelua elämästä ja kuolemasta.

Pääsimme Tukholmaan, tapasin Travetin ja sain kutsun Amerikkaan otteluun, jonka jälkeen tein sopimuksen. Elämästä oli tullut treenaamisen ja juhlimisen vuorottelua. Mieli teki juoda, mutta pystyin yhä hallitsemaan dokaamisen treenaamisen ja otelukausiensa ulkopuolelle. Muita huumeita en ole koskaan vetänyt, pilveä olen elämässäni koittanut muutaman hatsin ja se siitä. Mielestäni huumeiden vetäminen ei ollut miehekästä. Viinassa

oli jotenkin enemmän macho-meininkiä. Neidit ne itseään pistelee tai tableteilla leikkii. Jenkeissäkään ei tarjottu, vaikka näin että huumeita käytettiin. Ulkomaalaisena niissä piireissä sai olla aika rauhassa, tyrkyttämään ei tultu. Se oli jenkkien oma juttu, jonka he tekivät omassa sisäpiirissään. He olivat varovaisia suhteessa ulkomaalaisiin, mutta jos olisin itse mennyt aktiivisesti hakeutumaan huumeoporukkaan, olisi se ollut helppoa. Mutta ei me nyrkkeilijät vedetty kamaa kuten ehkä jotkut muut.

Amerikassa oli kivaa, vaimo kävi mukana silloin tällöin, yhdessä reissattiin Havaijille ja Barbadoselle. Hoidin kilpailut alta pois, ja sitten vedettiin lujasti viinaa. Vaimonkin oli otettava, että pysyi minun kyydissäni mukana. Olisin muuten hakenut jonkun muun joka pitää seuraa. Matsien ja treenikausien välillä tulin Suomeen ja tein ravintoloissa portsarin töitä. Olin Helsingin pinta-apaikoissa, Honky Tonk Cafessa, Prunnissa, Villi Viinissä, Roballa. Kahdeksalta alkoi työt ja jo seitsemältä Roban jonot olivat Annankadun kulmalle. Siinä hankki aika hyvin, sai tippiäkin. Jos halusi jollain tavalla jonon ohi, täytyi olla poken kaveri ja tipata kunnolla. Rahaa tuli helposti ja meni helpommin. Kaveriporukassa dokattiin ja tarjottiin paljon puolin ja toisin. Lähdettiin yks kaks Turkuun kolmen mimmin kanssa, jotka napattiin baarista. Turkuun mentiin minun autollani, siellä oli jonkun kämpässä toogabileet, varmaan olivat huippumimmejä ja minä herrasmies kun vien. Aamulla ihmettelin että missäs sitä nyt, just joo Turussa.

Amerikassa en voinut vaihtaa vapaalle, kun sana olisi kiirinyt että Jukkahan juo. Siksi matseja edeltävien 2–4 kuukautta kestäneiden treenisessioiden jälkeen oli päästävä ulkomaille. Vaihtoehto oli yleensä viikko tai kaksi Kreikassa tai Espanjassa. Halusin pois ihmisten silmistä jotta voisin kunnolla rentoutua. Etsin lomakohteiden liepeiltä paikat joissa ei ollut turisteja, ja sitten sain

olla kerta kaikkiaan nuija ihan koko rahan edestä. Onneksi olen vielä elossa.

Viina laski kuntoa, piti treenata kaksi kertaa kovempaa. Olin ollut helpommin huippukunnossa ilman viinaa. Pari ihmisuhdetta meni myös, mutta juomisen takia en työpaikkoja ole menettänyt. En ollut räyhä enkä ilkeä, en tosin mikään yltiöleppoisakaan. Johtaja halusin kyllä olla ja hain hyväksyntää, sitä että kaikki kuuntelee, katsoo ja kehuu.

Portсарin ammatissa ja tällä naamalla tuli kapakassa vastaan tyyppejä, jotka jossain vaiheessa iltaa halusivat lähteä ulos koitamaan. Ensimmäiset 10 vuotta pokenhommissa sain viettää oikeuden istunnoissa syytteessä humalaisten asiakkaiden haastamana. Asiakkaat tappelivat keskenään, ja kun menin erotuomariksi, tultiin päälle. Jos jouduin käyttämään voimaa, itkettiin poliisia. Se haastelu jäi kun nimeä tuli.

Kapakkaportсарien tulikasteen sain Ravintola Myllyrengissä 1982. Myllypuron ostarilla oli iltaisin nimittäin huima meininki. Ekana päivänäni romanimiehet vertailivat ravintolasalissa puukkojaan. Ajattelin että jep jep, kivasti alkaa. Mutta pojat laskivat puukot kun yksi kertoi tuntevansa minut ja tietävänsä hyväksi mieheksi.

1990-luvun loppupuolella eräs ystäväni oli Vihreän Keitaan toiminnanjohtaja. Se on päihdetyötä tekevä vanha suomalainen yhdistys. Kaveri puhui uskonasioitaan, ja minä aloin muistella mummuni puheita. Mietin ja nyrkkeilin, ja join hiukan harvemmin. Halusin jo eroon viinasta, tuntui että ryyppääminen on nähty. En etsinyt naista enää, juominen ei ollut juhlimista, viina oli lakannut olemasta nautintoaine. Ensimmäisestä huikasta tuli tympäisevä olo, tunne ettei se ole hyvää eikä kivaa. Mutta kun porukassa humala nousi ja kovasti kannustettiin, että totta kai Jukka juo, join. Mutta minä mietin jo, muistelin mokaamisiani.

Mitä olin sählännyt, minne sammunut ja oksentanut, miten mu-
nannut itseni. Ne nousivat jatkuvasti mieleeni.

Vuonna 1998 syyskuun 13. päivä heräsin keittiön lattialta sii-
hen, että koira nuoli kasvojani. Olin juonut edellisen illan. Työn-
sin kultaisen noutajan pois kasvoiltani, huusin vaimoa, en saanut
vastausta. En muistanut mitään edellisestä illasta, mutta arvasin
että olin taas hoidellut hommelit putkeen. Istuin lattialla pää kä-
sissä ja yritin koota ajatuksiani. Ja koko ajan siinä se koira, joka
yritti nuolla naamaani. Avasin jääkaapin oven, näin koiralle os-
tetut sianmaksat ja -munuaiset puoliksi syötynä, verisenä, pape-
rilla. Menin vessaan ja näin naamani peilistä, kasvot kuivuneen
veren peitossa. Olin syönyt raakoja sisäelimiä. Vaimo oli raskaa-
na ja päätökseni kevyt. Minun lapseni ei koskaan tule näkemään
isäänsä makaamassa keittiön lattialla naama veressä sianmaksat
poskilla.

Tunne oli viiltävän kirkas. Tämä on tässä, eikä koskaan enää.
Myös lapsen äiti lopetti alkoholinkäytön ja on pysynyt raittiina.
Hänellekin kuten minulle teki lapsi asiasta itsestään selvän. Toki
aluksi teki silloin tällöin mieli viinaa, ehkä pari ensimmäistä
vuotta. Mutta ne taistelut eivät olleet suuria. Lopettaminen ei
ollut vaikeaa, päin vastoin, en enää mitenkään olisi voinut jat-
kaa juomista. Pari kertaa Happy Daysin terassin ohi käveltyäni
saatoin ajatella, että kesä on kauneimmillaan, kulmapöytä tuossa
on täynnä hyviä friiduja, samperi soikoon. Ja sitten jatkoin ajatte-
lemista loppuun asti, kuinka dokaisin, mitä siitä seuraisi, ja siinä
se. Kävelin ohi.

Kaveripiiri vaihtui jonkin verran. Ne kaverit jotka lähtivät,
saivat mennä. He eivät olleet oikeita ystäviä, paitsi tietysti sil-
loin kun olin jurrissa ja oli rahaa. Energiaa jonka olin tuhlanut
juomiseen, käytin nyt entistä tarkemmin urheiluun. Treenasin
kovempaa kuin koskaan ja aloin käydä kirkossa. Kävelin sisälle

Käpylän kirkkoon, istuin penkkiin ja aloin kysellä ylhäältä kysymyksiä. Tunsin heti kuuluvani seurakuntaan, minut otettiin lämpimästi vastaan. Siinä on minun terapiaryhmäni. Kaikki me siellä olimme raadollisia ihmisiä, eikä kukaan toista parempi. Ensimmäisestä kerrasta saakka kirkosta lähtiessä oli hyvä mieli, vaikka millä mielellä sinne olisi mennyt. Efekti on sama kuin avantouinnissa.

Esitin Taivaan Isälle niitä samoja kysymyksiä, joita olin pikupoikana mummon kanssa pohtinut. Joku on kokenut herätyksen, jossa Jumala puhuu, mutta minulle Hän ei koskaan ole suoraan puhunut. Olen saanut huomata myöhemmin vastaukset. Kysyin Taivaan Isältä myös sitä, miksi hän lähetti minut Estonian turmapaikalle. Hän lähetti minut myös Amerikkaan juuri World Trade Centerin terrorihyökkäyspäivänä 11.9.2001. Olin tullut aamulenkiltä, tein aamiaista ja telkkari oli auki. Ihmettelin, mikä vitsi tämä on kun lentokone lentää päin pilvenpiirtäjää. Ja toinen. Siitä alkoi hässäkkä. Terroristit olivat harjoitelleet lentämistä Floridassa kotini läheiseltä lentokentältä, ja pian oli naapurusto mustana FBI:n miehiä, katu täynnä poliiseja ja sireenin välkettä ja kaikilta käytiin paperit läpi. Miksi nämä kaikkein hurjimmat katastrofit on minulle täytynyt näyttää niin läheltä. Uskon, että Hän on halunnut minulle kertoa ihmisestä, ihmisen luonteesta, ja Jumalan olemassaolosta. Hän on halunnut kovaan kallooni lyödä asiat kovalla kädellä. Taivaanisällisellä avokämmenellä.

Tiedän että moni alkoholisti haluaisi raitistua, mutta ei uskalta. Kun nykyisessä päihdetyössäni puhun alkoholiongelmaisten kanssa, kerron heille mikä minua on auttanut. Sanon, että elä tätä päivää, älä mieti tulevaa, huomista tai ensi viikkoa. Älä mieti miten asiat voisivat olla, tai sitä miten ne eivät saisi olla. Elä juuri nyt. Ole juuri nyt tämä hetki raittiina. Huomenna voit miettiä taaksepäin, sitä kun eilen olit raittiina, jätkö saamapuolelle. Elä-

mä on paljon fiksumpaa, eikä sinun tarvitse hölmöillä niin kuin jurrissa olet tehnyt. Ne hölmöilyt on hölmöilty, niitä ei kannata surra, mutta ainakaan niitä ei kannata elää uusiksi. Älä aseta liian suuria tavoitteita tai suunnitelmia tulevista raittiista vuosista. Ne voit haudata heti. Päivä kerrallaan riittää.

Pidä huolta itsestäsi. Minä hoidan itseäni kuntoilemalla ja olen löytänyt uusia hoitotapoja, kuten avantouinnin. Musiikista ja hyvästä ruuasta nautin aivan toisella tavalla kuin ennen. Juovalle alkoholistille se ei kuulosta paljolta, mutta hän ei vielä tiedä, että kun kaikki kokemukset on kääritty humalaan, ne eivät ole todellisia. Maut, leffat, musa, tunteet saivat uudenlaisen merkityksen. Kokemukset lakkaavat olemasta suurta höttöä, jota ne olivat humalan ja krapulan tiloissa. Herkkyys ja sävyt löytyvät eri tavalla. Ennen kaiken piti olla juhlaa ja enemmän juhlaa, ja lopulta kaikki onkin merkityksetöntä.

Onhan tämä täysin toisenlaista elämää. Arvot menivät täydellisesti kerralla uusiksi. Mutta sitä ei pidä pelästyä, päin vastoin. On kohdattava ne uudet arvot, jotka ovat oikeaa elämää, eikä sitä teeskenneltyä jurrielämää. Tulin nöyremmäksi, kuuntelen ihmisiä, kun aiemmin minun oli oltava ensimmäiseksi äänessä, enkä kuunnellut mitä minulle puhuttiin.

Mikään taikatempu raitistuminen ei ole. Tätä ei vedetä hatasta, mystiikkaa ei ole. Kunnioitusta kyllä, sekä itseä että muita kohtaan. Ennen hain itsevarmuutta brenkusta ja nyrkkeilystä. Mutta kun tuli kehässä turpaan, mureni varmuus. Sitten se haettiin viinasta, ja sitten oltiin taas vahvoja ja kovia jätkiä. Päin vastoin, ei se patti siellä pullossa asu. Raitistuttuani tajuan, että nyt minulla on ensi kertaa varaa sanoa olevani kova jätkä. Tämä on kaikkein kovin juttu, kun ei teeskentele eikä esitä yhtään mitään. Viinan juomisen lopetettuani sain värit elämään. Ennen katselin mustavalkoista maailmaa, nyt löytyi värit. Kerta kaikkiaan, kuin-

ka paljon ja kuinka kirkkaita.

Olen päättänyt että kun täytän sata vuotta, otan lasillisen. Hyvä edesmennyt ystäväni Elis Ask sanoi minulle, että hän ottaa sitten, kun sata on lasissa. Hän ei eläessään juonut viinaa eikä ehtinyt ottaa sitä sataa lasissa. Juorut kertoivat, kuinka hän muka joi, mutta todellisuudessa ei koskaan. Hän oli minulle pikkupoikana suuri idoli, myöhemmin suuri ystävä. Hän ei tehnyt muuta kuin nyrkkeili, hän oli Euroopan mestari ja Ringin listalla maailmanmestarin kolmas haastaja. Amerikassa ensimmäisiä suomalaisia, ja suuri ihminen. Toimittaja kysyi kerran Elikseltä että käytättekö te alkoholia. Elis vastasi, että toimittaja hyvä, kyllä Ask käyttää alkoholia. Ask sanoi pesevänsä sillä sukkansa. Ei hänen sentään tarvitse sukanpesuaineita maistella. Totta kai se helpotti, että Elis Askin kaltainen nyrkkeilylegenda oli raitis. Hänen perässään oli helppo kulkea tätä tietä. Oli tärkeää nähdä, että voi olla tosi kova jätkä ja huippunyrkkeilijä joka ei juo. Sain onneksi itse vielä kertoa Elikselle, että olen jättänyt viinan.

Olen saanut olla Helsingin Vieraskodilla päihdetyössä. Siellä asuu sata ihmistä, jotka ovat pääasiassa päihdeongelmaisia, heiltä on hävinneet kämpät alta, avioliitot, terveys. He tietävät tarinani, nyrkkeilyt ja dokaamiset. Meidän on ollut valtavan helppo tutustua toisiimme, ja luulen että ymmärrämme toisiamme. Saman koin opiskeluaikana Diakonissalaitoksen päihdetyön ammattitutkinnon näyttötyössäni Keravan nuorisovankilassa. Eräs vanki sanoi, että on helpompi puhua minulle kuin sosiaalityöntekijälle. Kanssani puhutaan niin kuin kadulla puhutaan. Päihdeongelmaista ei paljon auta, jos lukee kaavakkeesta, että kuulkaa, te olette juonut nyt yli neljä annosta alkoholia, mistä syystä kuulutte riskiryhmään. Voi taivas.

Vieraskodille tullaan asunnottomana sosiaalihuollon lähetteellä. Tulijat lähtevät siitä, että hyvää elämää ei heille enää voi

olla. Mutta minä sanon, että istu tuohon, keitän sulle kahvit. He hämmästyvät jo siitä, että heille puhuu joku joka ei ole jurrissa. Kukaan ei ole ehkä vuosiin katsonut heihin selvin päin, saati pyytännyt istumaan ja kysynyt haluatko kahvia. En pidä palaveria, jos vastapuoli on humalassa, ja jostain syystä nämä ihmiset haluavat skarpata, he haluavat jutella selvin päin. He ovat syrjäytyneitä ja omasta mielestään kaiken menettäneitä. Olen usein pitkään aikaan ensimmäinen ihminen, jota heidän mielenliikkeensä kiinnostaa. Poliisi tai sosiaalityöntekijä kiinnostuu heistä kun he humalassa varastavat makkaraa. Sanon heille, että so what. Se on elämää. Ymmärrän, että olet joutunut tekemään niin. Mitä jos kelattaisiin asioita niin, ettet joutuisi siihen tilanteeseen enää uudestaan, et enää ikinä? Mietitään, mitä asioita voidaan tehdä toisella tavalla. Juodaan kahvit rauhassa ja mietitään yhdessä, miten paljon kaikesta kurjuudesta on tapahtunut päihteiden alaisena ja kuinka paljon humala on aiheuttanut pahaa mieltä. Ovatko päihteet sen arvoisia? Monet haluavat pysähtyä sen kupin ääreen, ihmisen eteen joka kuuntelee eikä syytä heitä yhtään mistään.

Joku väittää että alkoholiksi synnytyään. Jos äiti juo odotusaikana, vauvasta voi ehkä helpommin tulla aikuisena alkoholis-ti. Muissa tapauksissa minä uskon, että itse se viina kaadetaan kurkkuun. Totta kai myös ympäristötekijät, kuten köyhyys, mielenterveysongelmat ja muut syrjäytymiseen johtavat syyt lisäävät riskiä. Tunneihmiset sortuvat päihteisiin, mutta alkoholiseksi tullakseen pitää juoda paljon viinaa. Elämä kuljettaa toisia tuonne ja muita muualle. Uskon ja toivon puute valtaa jokaisen, joka on juonut tarpeeksi. Uskot itseesi vähemmän koska juot, ja etsit ongelmaan vastausta viinasta, jolloin uskot vielä vähemmän. Kukaan ei kuuntele sinua, ei kohtaa sinua eikä kiinnostu sinusta. Ja kuitenkin ihan jokainen ihminen voi selvitä alkoholismista. Ihan jokainen joka haluaa.

PÖLYINEN, KALPEA VAPPU

Rauha Puntti, 84-vuotias näyttelijä, eläkeläinen

Naisen juominen on valtavan suuri häpeä. Äidillä ei ainakaan saa olla alkoholiongelmaa. Tämä ajatus estää naista hakemasta apua ennen kuin on liian myöhäistä. Siksi aihe on minulle pyhä. Minä tiedän olevani sairas, sairastuneeni alkoholismiin. Olen hyvin onnellinen raitis alkoholisti, päivän kerrallaan.

Olin seitsentoistavuotias vuonna 1944. Työskentelin Kansanteatterin tanssityttöinä. Kotihipoissa, Helsingissä Katajanokan Pormestarinrinteellä, tanssityttökaverin luona minulle tarjottiin itse tehtyä kaakaolikööriä. Se oli sota-aikaa, eikä makeaa ollut tarjolla oikein missään. Likööri oli valtavan hyvän makuista, huomahdin autuaalliseen tunteeseen.

En tietenkään ryhtynyt heti juomaan kaksin käsin, humaltumiset jäivät sillä erää siihen. Olikohan kovempaa krapulaakaan. Juhlimiseen ei juuri ollut taloudellista mahdollisuutta. Aloin seurustella, mies oli kanssani saman ikäinen ja käytti kyllä alkoholia. Join silloin tällöin, ja joka kerta humalhakuisesti. Halusin kivan olon.

Kolmikymppisenä asiat alkoivat vyöryä kohti alkoholismia. Menin naimisiin viisi vuotta sotaa käyneen herran kanssa, joka

oli viisas, älykäs, humaani ja alkoholisti. Siitä on kohta kuusi-kymmentä vuotta, eikä siihen aikaan nimetty ihmisiä alkoholisteiksi, sanottiin ehkä että he ovat juoppoja tai renttuja. Puhumattakaan, että asiasta olisi puhuttu sairautena. Mieheni rinnalla ryhdyin juomaan reippaasti, miltei kilpailemaan hänen kanssaan. Siitä seurasi meille taloudellisia vaikeuksia ja minulle aivan hirtittäviä moraalisia krapuloita.

Työpaikkani oli edelleen Kansanteatteri, josta tehtiin myöhemmin Helsingin Kaupunginteatteri. Teatteriporukassa juhlimme kerran kollegan kotona. Seuraavana aamuna minulla oli treffit yhdeksältä, koska keräsimme käsiohjelmaan ilmoituksia. Olimme lähteneet ystävättäreni Hillevin kanssa juhlista samaa matkaa pois, ja aamulla kun tapasimme, kerroin Hilleville, että minulla on kauhean paha olo. Ei päänsärkyä tai oksennutusta, mutta psyykinen paha olo. Ystävä ihmetteli, etteihän juhlissa tapahtunut mitään sellaista, josta täytyisi pahaa oloa kantaa. Ja juuri silloin, siinä hetkessä minun olisi täytynyt ymmärtää, että me olemme Hillevin kanssa erilaiset. Hillevi joi kanssani saman verran, me vietimme samanlaisen illan, eikä hänellä ollut aamulla mitään oloa. Minä puolestani kärsin niin kauhistuttavaa moraalista krapulaa kuin ikinä voi kuvitella.

Olin Kansanteatterissa, naimisissa ja minulla oli kaksi lasta. Tytär syntyi 1951 ja poika 1953. Oma äitini hoiti heitä kun olin teatterilla ja myös silloin kun juhlin. Menin teatterilaisten kanssa, enkä kokenut ottavani enempää kuin kukaan muukaan. Mutta joinhan minä enemmän, ja vaikutus oli minussa erilainen. Sitä en käsittänyt. Asuimme Lapinlahdenkadulla, ja teatteri sijaitsi Ylioppilastalolla. Esitysten jälkeen menimme tavallisesti joko vakipaikkaamme Seurahuoneelle, tai sitten Hotelliravintola Hansaan, joka oli vielä lähempänä, Uudella Ylioppilastalolla. Joimme olutta ja toisinaan vermuttia, se oli muka hienompaa. Ilman syö-

mistä ei saanut mitään väkeviä, kuten Koskenkorvaa. Lonkeroita joimme myös, Gin- ja Brandylonkerot tulivat juuri silloin 50-luvulla. Ne olivat oikein muodikkaita juomia. Mies oli töissä ja joi omassa seurueessaan ja minä teatterilaisten kanssa. Olin 37-vuotias kun muutimme Kuopioon, jossa vihittiin uusi teatteritalo. Siitä tuli uusi työpaikkani, ja me löysimme heti juomaporukan. Minä ikävöin Helsinkiin ja join suruuni. Humala ei enää ollut yhtä ihanaa kuin ennen, mutta krapulat olivat täysin kestävämpiä. Niitä oli lääkittävä viinalla ja siksi juominen jatkui ja paheni. Välillä tunsin jo, etten voi mennä näyttämölle, en missään tapauksessa. Koin fyysistä kauhua, epätodellisen hirvittäviä pelkotiloja. Ihminen joka ei olisi ollut alkoholisti, olisi saman tien ymmärtänyt lopettaa juomisen. Alkoholisti ei lopettanut, vaikka tiesi että viinasta tämä johtuu.

Noina aikoina juomiseni jatkumisen mahdollisti se, että lapset olivat riittävän suuria pärjätäkseen ilman apua. He olivat koulussa, ja minulla oli vapaita iltoja. Rahaa oli liian vähän, mutta kyllä sitä kapakkaan riitti. Asuimme Kuopiossa Rypysuolla, jonne viimeinen linja-auto kulki illalla puoli kymmeneltä. Esitykset alkoivat puoli kahdeksalta, joten koskaan en ehtinyt viimeiseen bussiin. Minun oli mentävä ravintolaan ja ajettava taksilla kotiin. Olimme jatkuvassa rahapulassa. Kaikki tämä kuuluu elämänvaiheeseen, jossa alkoholismin kierre tiukentuu.

Krapularyypyt olivat olleet hyvän aikaa arkea. Join nyt vain saadakseni itseni humalaan, en mihinkään voittoon tai tappioon. Join ja häpesin itseäni. Häpesin, koska olin jättänyt hoitamatta asioitani, lapsiin ja töihin liittyviä. Laskut pistin pois, sain ruskeita karhukirjeitä jotka tyrkkäsin pois näkyvistä. En hoitanut itseäni. Meissä naisissa asioista huolehtiminen on sisään rakennettuna, ja sen takia itsemme ja asioidemme laiminlyöminen haavoittaa meitä enemmän. Moraalini liukeni lasiin. Tänä

päivänä mietin, kuinka minä saatoin toimia sillä tavalla. Juova nainen oli mielestäni hirvittävän häpeällinen tapaus. Äiti on pyhä. Ja juova äiti on kaikkein pahin. Tämä seikka ajoi minutkin juomaan vielä enemmän ja pahemmin, koska sellaista häpeää ei voi kestää. Ettenkö olisi välittänyt lapsistani. Välitin ja rakastin heitä enemmän kuin mitään ja häpeä ajoi minua juomaan yhä hirvittävämmiin.

Humalatila ei koskaan ole tasa-arvoinen sukupuolien kesken. Me olemme biologisesti erilaisia, ja siitä on lähdettävä, vaikka tasa-arvoisuuteen pyrkisimmekin. Miehestä saatetaan sanoa, että hieno mies vaikka ryyppää liikaa. Minusta näin ei ole. Alkoholisteteja auttavassa ryhmässä katson, kuinka raitistunut mies kertoo itkien, mitä pahaa on tehnyt, ja se liikuttaa sydäntäni pohjaa myöten. Humalaisen miehen itku ei minua liikuta, se yököttää. Kun mies raitistuu, hänestä paljastuu se herkkä pikkupoika, ja se on liikuttavaa.

Me raitistuneet olemme saaneet kokea käsittämättömän armon. Ei sitä ole meille annettu sen takia, että olisimme viisaampia tai parempia tai sankarillisempia. Tuolla juomassa kulkee edelleen minun ikäluokkani ihmisiä. Miksi minä olen saanut sen armon, se ei koskaan ole minulle selvinnyt. Alussa on ollut vilpitiön halu lopettaa juominen. Halu, vaikka se olisi kuinka pieni, ja vaikei se olisi niin kovin vilpitiönkään, se tarvitaan. Juovan alkoholistin voi viedä palaveriin kädestä pitäen, mutta jos tällä ei halua ole, hän ei vielä ole pohjalla. Hän istuu siinä jostain syystä, miellyttääkseen tuojaa, ostaakseen omatuntonsa puhtaaksi, kävistelee aikansa ja lähtee tarttumatta puhuttuihin asioihin.

Tulin kotiin kapakasta ja olin lähdössä ystäväni luo jatkamaan iltaa. Äitini näki, kun hain liinavaatekaapista Koskenkorvapullon. ”Voi lapsi kulta, kun sinulle ei kävisi kuten Kertulle.” Tuhahdin. Kerttu oli alkoholisti, tuttu nainen. Muistan äitini katseen.

Äiti tajusi hyvin varhain, missä minä menin ja hän tajusi myös, etten juonut ilkeyttäni. Sen ovat tienneet onnekseni myös lapseni. Ihmeellisessä viisaudessaan he tiesivät, etten koskaan juonut siksi, että heissä olisi ollut jotain vikaa. Tyttäreni sanoi, että kun fajia joi, hän nousi aamulla ylös, puki päällensä ja lähti työhön, mutta sinä, äiti, olit niin hirvittävän kurjassa kunnossa. Lapsi tiesi, että äiti juo pahaan oloonsa.

Olin katkera, kun eräs läheinen ystävä ei sanonut minulle, että Rauha, tajuatko juovasi liikaa. Hän olisi hyvin voinut sanoa, koska oli muuten reipas sanomaan vaikka minkälaisia asioita. Mietin, että olisin saanut elämäni aiemmin järjestykseen. Mutta nyt ymmärrän, että puuttuminen ei olisi auttanut vaan pahentanut asioita, olisin uhmassa miettinyt, kuinka hävytöntä, mikäs se on sanomaan kun itsekin juo. Taidanpa ottaa ryyppyn, kun kiu-kuttaa.

Kaksi vuotta kului Kuopiossa, ja kaikki oli mennyttä. Menetin työni juomisen takia. Tulimme takaisin Helsinkiin, eikä meillä ollut asuntoa, joten muutimme äitini luo. Sinä vuonna, 1965 menin ensimmäisen kerran vertaistukiryhmän kokoukseen. Mieheni oli ollut 60-luvun alussa ryhmässä, joten sen verran asiasta tiesin. Sain rakkaan ystävättären mukaani palaveriin Lönnrotinkadulle. Sisällä istui 35 ihmistä, ryhmä oli hyvin suuri. Naisia oli ehkä yksi tai kaksi meidän lisäksi. Vankilassa istuneita miehiä, partaukkoja. Ja minä samaistuin heihin kaikkiin! Kun linnakundit puhuivat, ajattelin että täsmälleen tuollainenhan minäkin olen ollut! Minä en vain ole ehtinyt vankilaan saakka.

Samaistuminen on ollut minulle ratkaisevan tärkeää raitistumisessani. Kuuntelen ihmistä, joka kertoo, kuinka on juomisensa alkanut, kuinka siinä kehittynyt, kuinka alkoholisoitunut, ja mietin, että noin minullekin on käynyt. Ymmärrän, etten ole ainoa maailmassa. Se auttaa, puhumattakaan, että samat asiat

kuulee toisen naisen suusta. Joku toinenkin nainen on juonut, laiminlyönyt lapsensa, jättänyt heidät yksin. Omat lapseni eivät koskaan ole joutuneet näkemään nälkää, koska oma äitini heitä hoiti, mutta olen varma, että viinanhimoissani olisin voinut viedä heiltä leivän suusta. Kyse ei ole siitä, ettenkö silläkin hetkellä olisi lapsiani rakastanut. Mutta kun tauti on pahimmillaan, se voittaa kaiken. Viinanhimoinen ihminen kykenee kuinka hirveisiin tekoihin tahansa. Niistä voi lukea joka päivä iltapäivälehdistä. Viinanhimossa ihmisen jokainen säie ja solu huutaa viinaa. Ja siksi on käsittämätön hetki, kun viinanhimo otetaan ihmiseltä pois. Kun johonkin on ollut hirvittävän tuskaisesti koukussa, ja yhtäkkiä ei enää ole. Jos se ei ole armo ja ihme, mikä sitten. Sitä ei pysty kukaan selittämään, mitä siinä tapahtuu. Mutta voin kertoa kuinka se minulle kävi.

Vuonna -65 ensimmäisen raittiuteni alku oli ihastuttavaa aikaa. Kävin palaverissa, sain töitä ja asiat tuntuivat luistavan. Tajusin myös, että kaikki sujuu siksi, etten juo. Seuraavana vuonna teekkarit ja Suomen Yleisradio alkoivat tehdä televisioitua laivakeikkaa, jossa minun lisäksi olivat juontajina ja ohjaajina Jukka Virtanen, Matti Pikkis Kuusla ja Aare Elo. Olimme laivan henkilökuntaa, mukana olivat tamperelainen akrobaattipari, ja minä olin laivan emäntä. Kiersimme tällä porukalla Suomea, ja lauantaisin teimme suoran televisiolähetyksen. Joku tähti esiintyi, ja sitten siirryttiin Kuopioon, Lappeenrantaan, minne milloinkin. Yleisö laivalla mukana. Olin raitis ja onnellinen. Pojat tiesivät jollain lailla ongelmistani, joku heistä kysyikin, etkö sinä joskus ole juonut. Vastasin että olen juu, ja se siitä.

Meidät kutsuttiin vierailuille lähetysten ulkopuolella, kun televisio oli olevinaan siihen aikaan niin hienoa. Ja minä viihdyin vierailuilla, join kahvia ja mehua, eikä kukaan siihen kiinnittänyt huomiota, tietenkään. Kun ihmiset alkavat juoda, ei heitä kiin-

nosta muu kuin oma juomisensa. Mutta jälkeen päin olen ajatellut, että tunteitteni alitasolla minun teki mieli, ja sitten, viimeisessä paikassa Savonlinnassa esiinnyttämme tekniikka ja muut ohjelmantekijät lähtivät kohti kotia. Minä jäin yksin hotelliin ja ryhdyin juomaan. Minun hauraaseen raittiuteeni tuli vartioimaton hetki. Se on vaarallinen jokaiselle alkoholistille raitistumisen alkuvaiheessa. Sille ei ole mitään loogista syytä, ei se synny ilosta, eikä se tarvitse surua tai juhlaa. Se on vain yhtäkkinen, puhdas juomisen halu, johon olisi osattava varautua.

Asuin hotellissa ja juopottelin kyltymättä. Nappasin jonkin miehen ravintolasta. Ja kun palasin junalla Helsinkiin, tärisin kuin kylmänhorkassa. Itkin retkahtamistani, ja ajattelin, etten koskaan enää en milloinkaan ikinä en en juo alkoholia. Sen jälkeen elämässäni vuorottelivat lyhyet raittiit ja pidemmät humalaiset pätkät. Menin ryhmään, mutta pian jätin kaiken ja aloin juoda. Asiat alkoivat valua käsistäni ja minä annoin niiden valua. Asiat, jotka olisin helposti voinut hoitaa, jos en olisi juonut. Kaikki olisi voitu hoitaa kuntoon, nehän olivat vain asioita. Niin ajattelen tänä päivänä, selvin päin kaikki olisi hoitunut. Viinan alaisena ne musersivat, ja join lisää. Jos minulla olisi töitä enemmän, jos mieheni ei joisi, jos asunto olisi suurempi, pankkitilillä enemmän rahaa eikä kaikki olisi näin kurjaa. Sen takia mitään ei ollut, kun join. Ja sain noista hyviä syitä juoda lisää.

Muistan, kuinka katsoin peiliin Alppilassa vuosien kuluttua tuosta. Olin viettänyt iltaa hurjassa porukassa, olin hetken yrittänyt nukkua jaksakseni juhlia. Tukka oli liimautunut kasvoille. Hiki valui. Minä katsoin itseäni. Näky järkytti niin, että kolmenkymmenen vuoden jälkeen sitä muistelen. Nyt elin mitä merkellisimmissä murjuissa. Lähdin minkälaisen porukan matkaan tahansa, kunhan oli viinaa. Töitä tai rahaa ei ollut, lapset olivat omillaan. Millään ei ollut mitään merkitystä, vain sillä, että sain

humalan. Itkin ja join. Ja kun nyt tiesin raittiuden ihanuudesta, se teki kaikesta vielä kauhistuttavampaa. Olin saanut vertaistukiryhmästä selviä päiviä, jotka nyt olin menettänyt. Tiesin olevani alkoholisti, tiesin täsmälleen mitä olin tuhonnut. Maailmani luhistui kokonaan, olin rappioalkoholisti.

Lapsilleni en niitä vuosia koskaan voi korvata. Nyt minä olen pian kahdeksankertainen isoisoäiti. Oikea Metusalem. Mutta isoäidit ja isoisoäiditkin juovat. Elegantti vanha rouva hutikassa, sellaista minusta ei koskaan olisi tullut. Tunnen minä näitä hienoja vanhoja rouvia, jotka menevät yksityissairaalaan katkaisulle. Eivät he ole alkoholisteja. Heillä on muuten vain vaikeaa, he hoidattavat hermojaan ja heillä on yleisesti ottaen tylsä elämä. Mutta aina kun katselen vanhaa juopunutta naista, järkytyn sydänjuuriani myöten.

Monet naiset eivät tule ryhmään koskaan, koska luulevat siellä istuvan liudan Kassialmoja. Ne naiset, jotka uskaltavat tulla, ovat hirvittävän hämmästyneitä huomatessaan, että siellä istuu-kin hyvännäköisiä, järkeviä asioita puhuvia koulutettuja tai muuten viisaita naisia. Ehkä vähän sydämellisempiä ja ainakin hyvin huumorintajuisia. Alun alkaen ryhmissä on tietysti ollut kadulle joutuneita ihmisiä, mutta nykyisin palaverit ovat läpileikkaus yhteiskunnan kaikista osista. Vierekkäin istuvat Liekkihotellin asukas ja yliopiston professori. Molemmat kunnioittavat toisiaan tasa-arvoisina. Ennakkoluulot estävät ihmisiä tulemasta palaveriin, ja tiedän monta jotka tämä ennakkoluulo on lopulta tappanut. Tiedän myös heitä, jotka ovat käyneet kerran ja päättäneet sitten ettei ryhmä sovi heille. Heidänkin myöhemmistä vaiheistaan olen lukenut kuolinilmoituksista. He eivät voineet myöntää olevansa voimattomia alkoholin edessä.

Juomistarinani loppu oli hyvin tuskallinen, surullinen ja alentava. Yksitoistakuukautinen raittiuteni päättyi nopeaan ja

syvään syöksylaskuun, moneen pohjakosketukseen monessa mörskässä kamalassa seurassa. Sysipimeä talvi ja kevät 1976. Vappuaattoa olin viettänyt tutussa murjussa Alppikadulla, meitä oli iso joukko. Minulla oli edelleen vahva fysiikka, kehuskelinkin sillä kuinka hyvin kestin viinaa. Muut sammuiivat yksitellen. Istuin viimeisenä hereillä nojatuolissa ja katselin televisiota, jossa puhui uskoon tullut laulaja. Itkin ja ajattelin, kuinka onnellinen tuo ihminen on, kun on löytänyt jotakin tuollaista elämäänsä. Laulaja kertoi, kuinka oli käyttänyt paljon alkoholia ja kuinka nyt on hyvä olo. Valvoin koko yön, ja aamulla otin tietysti krapularyyppyjä. Vappupäivänä me kokoonnuimme juomaan ravintola Bulevardiaan. Siellä istuessani katselin ikkunan takana pölyistä kalpeaa katua, ja ajattelin, että näinkö minun elämäni loppuu. Joulukuussa täyttäisin 50 vuotta ja olin menettänyt kaiken.

Seuraavana aamuna heräsin. Minulla ei ollut krapulaa lainkaan. Isolla Roobertinkadulla oli musiikkiliike, jonka omistajan Sepon tiesin toimivan tukiryhmässä. Kävelin liikkeeseen, ja takahuoneessa istui kolme miestä kahvilla, he olivat kaikki ryhmäläisiä. Minä istuin koko maanantaipäivän juoden kahvia heidän kanssaan. Tiistaina menin ryhmään Merikadulle, ja elämä alkoi kantaa minua siitä päivästä. Saman viikon torstaina teatterinjohtaja Matti Ranin tarjosi minulle töitä Intimiteatterissa. Ranin tiesi juomisestani, hän sanoi että Rauha, tästä asiasta emme puhu tämän enempää. Sinulla on kahden viikon irtisanomisaika, jos jotakin tapahtuu. Pidin sen työpaikan eläkeikäni saakka. Intimiteatterista tuli myöhemmin Teatteri Pieni Suomi, ja minä sain näytellä hienoja rooleja. Kaikkein rakkaimpia olivat Jukka Kajan ohjaamat *Kabaree*, sekä *Kyllikki ja Runar*.

Työn tekeminen selvänä ilman krapulaa oli ihanaa. Ensi-iltaan kuului pieni tutina, mutta siihen loppuivat ahdistuskohtauk-

set ja paniikit. Itsekeskeisyys hävisi, itsekeskeisyyden eräs muoto on alkoholismi. Taudissa tuijottaa omaa napaansa ja luulee, että kaikki muutkin tuijottavat. Raitistuttua näyttelijä lakkaa esittämästä itseään lavalla. Ei muserru eikä pelkää jatkuvasti epäonnistumista. Saa tervettä itsetuntoa. Minulla ei koskaan ennen sitä ollut kunnianhimoa, ja asiat olisivat olleet toisin, jos olisin kehittänyt itseäni ammatillisesti. Mutta minun elämäni käsikirjoitus on tämä, ja hyväksyn sen täysin. Juomavuosissa kadun ainoastaan sitä, että tuotin lapsilleni ja äidilleni surua. Jätin pienen tyttärenti yksin kärsimään hammassärkyä, enkä jäänyt lohduttamaan häntä sängynlaidalle. Lähdin juomaan. Niiden muistojen ruoskaniskut tarvitsen ollakseni tässä nyt.

Samassa Merikadun tiistairyhmässä käyn edelleen ja siitä päivästä lähtien olen ollut raittiina. Minulta loppui halu juoda, eikä se ole palannut. Mutta kaikki nämä vuodet, vuosikymmenet minun on tehnyt mieli käydä ryhmässä. Hoidan siten tunne-elämäni ja pidän juomahalua poissa. Tiedän, että olen aina yhden ryypyn takana. Yli kolmenkymmenen vuoden aikana minulla on ollut suruja, olen menettänyt paljon rakkaita ihmisiä, ystäviä ja omaisia. Niihinkään ei ole tarvinnut juoda.

En usko että Jumala minua iskullaan on raitistanut. Minut raitisti vertaistukiryhmä, jota en halua nimetä, koska kunnioitan heidän kuusikymmenvuotisia perinteitään käyttäytymällä heidän toiveidensa mukaisesti. Hoidan raittiuttani käymällä kaksi kertaa viikossa Merikadulla sekä lisäksi ryhmässä omassa kaupunginosassani. Kuuntelen mitä luetaan, kuuntelen ryhmäläisten puheita ja se rauhoittaa minua. Joku kysyy, vieläkö sinun täytyy käydä ryhmässä. Ei täydy, minä haluan. Minusta ei tunnu, että joku on väärin raittiina, jos ei käy ryhmässä. Saa olla raitis uskonnon kautta, saa olla ilman. Eräs tuttuni on ollut raittiina nyt 20 vuotta ihan itsekseen. Hänellä on hieno raittius. Toiset mora-